

Inhoudelijke documentatie burgerinitiatief voor omschakeling van de veehouderij

Deze map is samengesteld voor het gesprek van de vaste kamercommissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit met initiatiefnemers Milieudefensie en Jongeren Milieu Actief op 23 mei 2007. De documenten zijn tevens digitaal beschikbaar, via www.milieudefensie.nl/landbouw

Inhoud

- 1 *Boeren met Toekomst*, notitie Milieudefensie, maart 2007
- 2 *Indiening burgerinitiatief 'Stop Fout Vlees'*, brief Wouter van Eck en Linda IJmker, 13 februari 2007
- 3 *Verkenning economische aspecten van een kleinere en meer extensieve veehouderij*, rapport C. van Bruchem, Landbouw Economisch Instituut Wageningen UR, maart 2007
- 4 *Naar een kleinere en meer extensieve veehouderij. Een beschouwing over (on-) mogelijkheden, knelpunten en aanknopingspunten*, notitie C. van Bruchem, Landbouw Economisch Instituut Wageningen UR, maart 2007

Leeswijzer

Met de brief van 13 februari 2007 en 106.975 ondersteuningsverklaringen is het burgerinitiatief formeel ingediend bij de Tweede Kamer. De brief bevat de centrale vraagstelling aan de Tweede Kamer en omschrijft de oplossingsrichting voor de gesignaleerde problemen.

De Tweede Kamer heeft in haar plenaire vergadering van 26 mei 2007 unaniem besloten tot inhoudelijke behandeling van het burgerinitiatief over te gaan en de commissie LNV verzocht hiertoe met de initiatiefnemers in overleg te treden, met name om helderheid te krijgen over de concrete maatregelen die uit het burgerinitiatief zouden voortvloeien. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor de bijgevoegde notitie '*Boeren met toekomst*'. Milieudefensie en JMA gaan hierin nader in op gewenste omschakeling van de veehouderij. Zo worden in hoofdstuk 3 een aantal concrete beleidsinstrumenten voorgesteld.

Milieudefensie heeft het Landbouw Economisch Instituut (LEI-WUR) verzocht om een aantal aspecten te onderzoeken die relevant zijn bij de door het burgerinitiatief beoogde omschakeling. Dit heeft in maart 2007 geresulteerd in de twee bijgevoegde studies. Deze leveren een aantal waardevolle inzichten en keuzemogelijkheden op. De beleidsvoorstellen die Milieudefensie en JMA presenteren in de notitie '*Boeren met toekomst*' zijn hier dan ook mede op gebaseerd. Dit wil echter niet zeggen dat we voorstellen het door het LEI gehanteerde scenario een-op-een over te nemen!

Het rapport '*Verkenning economische aspecten van een kleinere en meer extensieve veehouderij*' van het LEI brengt een aantal kosten en baten van de omschakeling naar kwaliteitsproductie in beeld. Voordelen zijn uiteraard de winst voor milieukwaliteit en dierenwelzijn. Ook de betere uitkomsten voor de werkgelegenheid in de primaire sector vallen op. Nadelen zijn de voor de omschakeling benodigde kosten en het verlies aan werkgelegenheid in de secundaire sector (zoals slachterijen en logistiek). Door bij de uitwerking te kiezen voor een gematigder scenario vallen deze nadelen beter te ondervangen.

Een belangrijke verschil met door het LEI gehanteerde uitgangspunten is om vooralsnog alleen in te zetten op een omschakeling van de intensieve veehouderij. Dit is omdat de problemen van intensieve veehouderij op het gebied van milieu, dierenwelzijn en economie nijpender zijn dan voor de meer grondgebonden melkveehouderij. Ook bepleiten Milieudefensie en JMA voor de komende 10 jaar slechts een krimp van 50% in plaats van de door het LEI (op basis van NMP4) gehanteerde reductie van 70% van de varkens- en pluimveestapel. Door dit proces geleidelijk te laten verlopen ontstaan meer mogelijkheden voor een zorgvuldige omschakeling. De kosten van de transitie worden hierdoor lager en is meer ruimte om de werkgelegenheidseffecten in de verwerkende sector op te vangen via natuurlijk verloop.

In de notitie *'Naar een kleinere en meer extensieve veehouderij. Een beschouwing over (on-) mogelijkheden, knelpunten en aanknopingspunten'* wordt helder uiteengezet welke beleidsruimte de Nederlandse overheid heeft om maatregelen te nemen. Het LEI toont hierin onder meer aan dat de voorgestelde kwaliteitstoelagen aan Nederlandse boeren, mits zorgvuldig uitgevoerd, passen binnen de internationale regelgeving.

Nader onderzoek

In haar procedurevergadering van 15 mei 2007 heeft de vaste commissie voor LNV het voornemen geformuleerd om het Centraal Planbureau én het Milieu- en Natuur Planbureau de effecten van de gewenste omschakeling nader te laten onderzoeken. Milieudefensie en JMA juichen dit toe. Een helder en omvattend beeld van de maatschappelijke kosten én baten van de beoogde omschakeling van de veehouderij zal bijdragen aan een zorgvuldige besluitvorming over het burgerinitiatief. We werken de komende tijd dan ook graag mee om de onderzoeken van CPB en MNP goed te laten verlopen (denk aan nadere opheldering over het voorgestelde scenario, aanleveren van informatie).

Het nader onderzoek biedt óók de kans om een aantal punten uit te diepen die bij de afweging van belang zijn, welke (deels) nog onderbelicht zijn gebleven. Daarom vragen we graag aandacht voor de volgende punten.

- De effecten van de voorgestelde omschakeling zullen correct vergeleken moeten worden met die van het gangbare beleid. Dit houdt in dat er twee scenario's zijn (burgerinitiatief versus 'business as usual'). Voor een goede vergelijking zullen van beide scenario's de uitkomsten in een stabiele eindsituatie in beeld moeten worden gebracht, waarbij gedacht kan worden aan het jaar 2030.
- Het doorrekenen van de economische en sociale consequenties van de beleidsvoorstellen van het burgerinitiatief (milieuheffing op vlees, kwaliteitstoelagen voor duurzame productie, warme omschakeling) moet dan ook uitdrukkelijk geplaatst worden naast de uitkomsten van voortzetting van het huidige beleid. Daarbij dient ook gekeken te worden naar de marktkansen in Noordwest Europa voor duurzamer geproduceerd vlees (met een hogere toegevoegde waarde voor de veehouders).
- Beide scenario's leiden tot grote verschillen voor de kwaliteit en de beleving van het landschap (kleinschalige en grondgebonden veehouderij versus megabedrijven). Daarom kan worden aangesloten bij de bevindingen van het recent voor het ministerie van LNV vervaardigde rapport *'Investeren in het Nederlandse landschap. Opbrengst: geluk en euro's'*. Uit de berekeningen van Witteveen en Bos blijkt dat woongenot, recreatie en de welvaart die mensen ontleen aan het bestaan en behoud van een grote biodiversiteit en een cultuurhistorisch waardevol landschap, het meeste geld opleveren.
- Voor beide scenario's zullen de consequenties voor vastgelegde overheidsdoelen op het terrein van natuur en milieu in kaart gebracht moeten worden. Dit heeft uiteraard ook consequenties voor de te belichten maatschappelijke kosten, bijvoorbeeld waar het gaat om de kosten voor drinkwaterzuivering. Er zal expliciet aandacht moeten zijn voor het realiseren van de ammoniakdoelstelling uit NMP4, de Nitraatrichtlijn, NEC-richtlijn en Kaderrichtlijn Water en de

doelstellingen van het Beleidsprogramma Biodiversiteit Internationaal (BBI). Gezien de aanzienlijke bijdrage van de veehouderij aan het broeikaseffect zijn de resultaten van beide scenario's voor de onlangs aangescherpte klimaatdoelstellingen eveneens relevant.